

NOVICE

za inozemstvo 25. L. Oglasi, za 1 mm. višine in širokosti 1 kolone (65 mm): za trgovske in obrtne oglase 50 stot., za osmrtnice, zahvale, poslana, vabila L. 1'20, oglase denarnih zavodov L. 2'— Mali oglasi: 30 stot. za besedo, najmanj L. 3'—

Prof. Albert Sič, Ljubljana, Gradarska ul. 18, Jugoslavija

Končna beseda o važnosti naših društev

Nadaljna panoga našega društvenega delovanja je dramatika. Zato pa morajo imeti društveniki mnogo več trdnosti in živlavosti kot za druge vrste društvenega delovanja. Tu so potrebne mnogokrat dolge vaje, predno spravimo igro na oder dobro in življensko resnično. Tu se mora človek prisiliti k temu, da igra nekoga drugega, ki je skoro pri vsaki vlogi drugačen kot on sam. To vse zahteva brezpogojno disciplino in pokornost napram režiserju, vajo, učenje i. dr. V sled tega velikega truda pa je tudi plačilo tem večje. Kje naj ima človek večje zadovoljenje kakor baš tukaj, ko se mu po tem trudu posreči ustvariti nekaj. Kot je pisatelj igro ustvaril, tako mora igravec s pisateljem skupaj soustvarjati posamezne vloge, zato da postanejo na odru žive, resnične, zmožne življenja. In to napravijo posamezni igralci. In s tem nudijo užitek gledalcem in še bolj pa samim sebi, ko vedo da je bil uspeh le krona njih dela in truda. Roko v roki hodi dramatika z izobraževalnim delom, katerega vršimo s predavanji in knjižnicami. Vseh dramatičnih del ne moremo čitati in marsikdo jih tudi rad ne čita vsled njihove zunanje oblike, temraje pa jih vsakdo gleda na odru, kjer mu stopi dejanje igre živo pred oči, kjer si vse lažje zapomni, kar ga prisili, da se pozneje o tem razmišlja. Nam torej nadomesti knjigo, v slučaju da je njena vsebina drama, nadaljuje izobraževalno delo započeto s knjigami. O koristih, ki jih ima človek z gledanjem in igranjem dram velja vse ono, kar smo zadnjič trdili o knjigah. Nas namreč uči, da ljubimo to kar je lepo, da moramo radi tega, ker hočemo le lepe stvari navaditi ločiti lepo od grdega, da ta zmožnost tega razločevanja pride sama ob sebi, ako se delj časa vadimo. Igravec sam pa dobi vajo v nastopanju pred občinstvom, kar mu lahko mnogo koristi v vsakdanjem življenju, ko ima mnogokrat opraviti z različnimi oblastvi.

Ker se je že z nastopom na odru pred mnogobrojnim občinstvom polagoma otrese onega strahu, ki človeka v takih slučajih vedno navdaja in kar imenujemo z strokovnim izrazom tremo, tako se tudi na ta način otrese bojazni pri občevanju z različnimi oblastvi, pred katerimi se navadno človek mnogokrat boji. Nam krepki našo voljo. Torej tudi to polje nam nudi vsestransko korist.

Petje ima obenem z dramatikom razven drugih še to dobro lastnost, da nam pomaga polniti društveno kaso, ker uporabljamo to za prireditve. Če je pa društvena blagajna dobro založena, potem si lahko nabavimo marsikaj za društvo in njegove člane koristnega. To dobro lastnost ima predvsem petje, ubrano doneče iz krepkih grl, ki nam bistri in srce. Človek se počuti mnogo krepkejšega, močnejšega, odpornejšega, veselejšega. Nova moč se mu preliva po njegovih žilah. Pozabi vsakodnevne skrbi in postane prost, prost — prsi se mu širijo od močnega zanosa — in misli, da je ni stvari, katero ne bi z lahkoto premagal. Razventega skoro gotovo lahko rečemo, da ne more biti hudoben oni, kateri rad poje. Nam je torej vsaj kolikortoliko to že nekako jamstvo za poštenje človeka. Tega si niso izmislili učenjaki, ampak to pravi narodni pregovor, in če narod o tem govori, je gotovo nekaj resnice na tem.

S tem bi torej nekako zaključili naše poglavje o društvenem življenju. Obdelali smo postopoma pomen društev, njih delovanje, način s katerim skušajo doseči vsako svoj cilj. S tem je tudi že podana notranja organizacija posameznih društev. Vsako društvo ima torej lahko svojo knjižnico, svoj dramatični odsek, svoj pevski odsek, svoj mladinski odsek — ako ni mogoče samostojnega mladinskega društva — za šoli odraslo mladino. Nikdar pa naj ne bo tako mladinsko društvo v na-

sprotju z starejšim društvom, ampak naj vedno skupno složno dela. Mladinska društva naj dajejo spodbudo starejšim, ker mladina je vedno bolj živahna, bolj podjetna, manjka ji pa še one treznosti, ki jo imajo starejši ljudje. Društvo obstoji torej iz gorinavedenih odsekov, če ne iz oseb pa vsaj iz nekaterih, po zanimanju in zmožnosti članstva. To ali ono društvo je tudi mogoče izključno pevsko, ali dramatično ali kaj drugega. Vedno pa naj se zaveda, da je izobraževalno društvo, ki mora skrbeti za izobrazbo naroda in da smatra mogoče petje, dramatik kot najboljše sredstvo za doseg svojega namena, ne sme pustiti v nemar ostalih panog, ki so možne v društvemem življenju.

V društvu naj se do viška razvije zavest skupnosti v društvu, zavest skupnosti z ostalimi društvii, zavest skupnosti z ostalim narodom, zavest, da smo vsi in tudi oni, ki so nasprotnih prepričanj kot mi, nerazdeljiva, nerazdružljiva celota. Tudi ko se društveniki snidejo izven društvenega kroga, naj se tega zavedajo. V društvu samem naj pozabijo vse svoje malenkostne razlike in spore in zavest društvene skupnosti naj preprečuje, da ti spori sploh nastajajo.

Mora pa vladati vedno disciplina in zavest, da moramo mnogokrat podvreči svojo lastno osebnost interesu skupnosti. Če se pojavi kaj, kar ovira društveno delovanje, skušajmo takoj vsi to odpraviti in če je to naša resna volja, se nam to gotovo posreči in mnogo lažje tedaj, če se je ta ovira pojavila v društvu samem.

Tak pojav v društvu samem imenujemo društvena kriza in kakor skušajo politiki odstraniti take krize v državah, tako moramo toisto napraviti tudi mi. Moramo tudi gledati, da bodo uspehi vedno večji. Možno je, da v tej ali oni panogi društvenega delovanja nastopi zastoj, zato pa naj se pokaže uspeh zopet kje drugje.

Saj ni rečeno, da moramo imeti vedno dober pevski zbor. Če nimamo dobrih glasov je to nemogoče. Imamo pa mogoče ljudi, ki bodo bolj delovali pri dramatikii. Trenoten neuspeh naj nas ne ustraši. Mogoče, da leži vzrok v nas samih, ker smo se premalo potrudili. Drugič potrudimo se bolj in uspeh ne bo izostal. Zatorej vsak na svoje mesto, vsak se oprini in okleni svojega društva in s krepko voljo nadaljujmo delo, katero so započeli že naši očetje.

K.

Saj ni rečeno, da moramo imeti vedno dober pevski zbor. Če nimamo dobrih glasov je to nemogoče. Imamo pa mogoče ljudi, ki bodo bolj delovali pri dramatikii. Trenoten neuspeh naj nas ne ustraši. Mogoče, da leži vzrok v nas samih, ker smo se premalo potrudili. Drugič potrudimo se bolj in uspeh ne bo izostal. Zatorej vsak na svoje mesto, vsak se oprini in okleni svojega društva in s krepko voljo nadaljujmo delo, katero so započeli že naši očetje.

K.

K.

K.

K.

K.

K.

K.

K.

K.

K.

K.

K.

K.

K.

K.

K.

K.

K.

K.

K.

K.

K.

K.

K.

K.

K.

K.

K.

K.

K.

K.

K.

K.

K.

K.

K.

Novice iz vsega sveta

SLIKAR BREZ ROK.

V Edinburgu na Škotskem je umrl te dneve slikar Aleksander Aleksander (ime in priimek mu je bil enak), ki se je rodil brez rok, a se vkljub temu udeležil kot znamenit slikar. Z neprekosljivo vztrajnostjo se je uril v uporabi svojih prstov na nogi, držal slednje z njimi svinčnik, čopiče in peresa. Njegove slike so bile celo razstavljene. Zaslouel je kot odličan portretist.

NAJBOGATEJŠA UNIVERZA.

Vseučilišče v Texas-u (Zed. države Sev. Amerike) je postalo čez noč najbogatejši zavod na svetu. Njegovi dohodki znašajo en milijon dolarjev na leto. Vseučilišče je namreč lastnik nekega zemljišča, ki ga je svoj čas že hotelo prodati, da si z izkupičkom nabavi najpotrebnejših učil. Na tem zemljišču so se izsledili bogati petrolejski vrelci, dva in trideset po številu, ki jih izkoriščata dve družbi. Za to plačujeta vseučilišču na mesec 100.000 dolarjev.

VELIKI SODI.

V Heidelbergu na Nemškem je znameniti sod, ki drži 283 tisoč steklenic. Ta sod je dobil sedaj brataca, ki drži 400.000 steklenic. Nahaja se ob Renu v kraju Eltville in je last

Žarki X

Legia Nazionale

V Dutovljah je že leto dni otroški vrtec «Legia Nazionale». Tam so nedolžni otročiči pri rajanju peli pesmico «ljubko» «Slavi — ščavi» itd.

Te dni se otvori tudi v Tomaju otroški vrtec iste ustanove. Da se bodo otročiči tudi v Tomaju učili te pesmice bosta poskrbela Grbec in Vran, ki bosta zahtevala vključitev te pesmice..... Grbec - Vran - Slava - ščava.

Inkvizicija

Ne mislite, da se godi v letu 1926 to kje na Španskem. To je na Proseku, streljaj od Trsta.

Na Proseku se glasno kriči «Z Bogom ali hudičem». Ja, kdo pa so ti hudiči, se bo vsak vprašal. In začenud bo obstal, ko sve, da so ti «hudiči» pevci društva «Hajdrih». Vse kar se tam druži, da goji našo lepo pesem, vse bo pogubljen, ker ne piha v trobilo nasprotnikov. Bo kdo rekel, da jih je cela nebeška truma teh Bogu dopadljivih Savlov-Pavlov. O ne! Med njimi so tudi taki, ki so po dospelih izjavah, l. 1922 pripeljali na Prosek kazensko ekspedicijo črnosrajčnikov v svrhu «muštranja».

Leta 1926 so se pa znašli! To stoji zapisano in zabeleženo!

Matevža Müllerja Vsebina sode odgovarja velikost dvoran, ki je 15 m dolga, 7 m široka in 3 m visoka.

ŠE SO POSTENJAKI NA SVETU.

Premožna gospa iz Norveškega je pri odhodu iz Pariza v Nizzo položila zraven avtomobila svojo skrinjico, v kateri je imela za 22.000 frankov draguljev. V naglici je gospa na to skrinjico popolnoma pozabila in se nanjo spomnila, ko je bila z deročim avtomobilom že precej daleč. Vrnila se je, skrinjice sicer ni bilo na tleh pred njenim hotelom, pač pa je dobila svojo lastnino pri policiji, kamor je šla javljat svojo izgubo. Dva delavca sta bila pobrala skrinjico s ceste in oddala jo takoj policiji.

ZNAMENIT ZDRAVNIK UMRL.

V Berlinu je umrl minuli teden znamenit zdravnik profesor Adolf Israel v 78. letu svoje starosti. On je veljal za najboljšega operaterja pri bolnih ledvicah in kot tak je užival svetovni sloves. Posrečile so se mu najtežje in najnevarnejše operacije. Leta 1916. je z najboljšim uspehom operiral sultan, kar je po vsem svetu vzbudilo mnogo pozornosti.

Magnatstvo in nardnost

Pod tem naslovom je prinesel «Mali list» št. 9 od 26. februarja zelo lepo pisan člančič. Člankar spravlja dobo grofov in grajščakov ter samostanov v zvezo z današnjimi razmerami. Ona doba je bila za kmeta najhujši čas. Saj on ni bil prost, ni bil gospodar zemlje, bil je hlapec in sluga grofa in samostana. To dobo pa je člankar porabil za uvod za svoja razmotrivanja, kjer piše:

Pa pri nas

«V območju tržiške „Edinosti“ je še do danes zadnje zatočišče magnatstva. Edinjaška stranka se še vedno naslanja na vaše mogočnike in prezira maso ubogega ljudstva. Potom takih se ta stranka cslanja na vsakokratno vladno mcč. Zato je ta sistem v današnjih razmerah živa in nepcsredna nevarnost za ohranitev naše narodne zavesti. (Podčrtali mi, op. ured.)

To je seveda pisano čisto v slogu «Malega lista». Mu ne zamerimo, ker je nepoboljšljiv. Priznamo mu tudi, da zna izvrstno zavijati oči pred resnico, ki jo sicer dobro pozna, a jenoče razkriti.

Kaj je torej z «magnatstvom» v edinjaštvu? To smo že stokrat povedali in tudi večkrat zapisali v «Novicah». Tega se dosledno tudi držimo. Še enkrat hočemo zabeležiti. V svobodni organizaciji po-

litičnega društva «Edinost» je prost vsakemu, da se uveljavlja. Ni tu magnatstva, ampak demokratičnost. Zato so krajevne organizacije izobličene, da se čuti volja in želja organiziranega naroda in da se potom te usmerja naše skromno snovanje. O velikih socialnih problemih, ki naj bi izboljšali naš žalosten položaj, žal ne moremo govoriti, ker nimamo vsi Slovani v Italiji nobene moči, da bi izsilili zakonodajno zaščito. In še ta peščica je razcepljena na dva tabora. Se nam lahko smejejo in kujejo proti nam.

Najgorostasnejša pa je trditev, da se «Edinost» opira potom magnatov na vsakokratno vladno moč. Kaj ne dragi čitatelji, o tem pričajo dovolj jasno napadi na tiskarno «Edinost», na uredništvo, in pa tudi 21 zaplomb «Novic» v letu 1925, ki so jasna pričla o vladnem stališču «edinjaštva». Ali je mogoče trditi še kaj nerješničnejšega?!

Zarke X ali Röntgenove žarke vporabljaajo zdravniki pri pregledu pacientov. S temi vidijo notranjost tako, kakor da bi bila fotografirana. Mi pa bomo rabili žarke samo za pregledovanje obisti vseh po vstii.

Žedenski pregled

IZ ZENEVE PREKO LOKARNA V RIM, DALJE PARIZ. (ABRAHAM JE RODIL IZAKA, IZAK JE RODIL JAKOBA ITD.)

Krog, kakor smo ga zgoraj zarisali, ima svoje luknjice. Hoče se ustvariti trajen mir in za to naj bi tej misli in temu cilju služila Zveza Narodov. Tam so se sešli državniiki zmagujočih velesil in sestavili Svét Društva Narodov, pravila in kar je bilo potrebno.

Nemčija ni bila zastopana in grožca nevarnost, da se ona kdaj opomore in zopet uderi na Francijo v prvi vrsti, je bila gonilna sila, da so uvideli Angleži in Francozi po dolgi letih potrebo poklicati tudi Nemčijo k posvetovanjem, kako naj se zagotovi stalen mir v Evropi, predvsem pa varnost mej, določenih v versajski mirovni pogodbi. Po raznih pregovorih je bilo sklenjeno, da se sestanejo zavezniški državniiki in tudi Nemčije v svrhu sklepanja o varnostni pogodbi in o vstopu Nemčije v Zvezo Narodov. Prišli so do zaključka in Nemčija je zaprosila za vstop.

Istočasno pa je začela v Nemčiji velika protitalijanska propaganda radi dozdevenega zatiranja nemške manjšine v Poadižju. Iz te dobe nam še brnijo v ušesih odločne besede našega ministrskega predsednika Mussolinija, ki je jasno povedal Nemcem, da v italijanski državi uredi Italija svoje razmere sama. Njemu je odgovoril dr. Stresemann. Pripomniti moramo, da Italija nima zavarovanih svojih mej na Brennerju z nobenim varnostnim ugovorom. Nemško napihovanje, nemška predrznost je ustvarila čisto novo razmerje v politiki Italije in nasledstvenih držav. Nemci hočejo proti jugu, a pri tej svoji nameri naletijo na Italijo, Jugoslavijo, prej pa še na Čehoslovaško. Med Italijo in Jugoslavijo pa je sklenjena že od januarja 1924 prijateljska pogodba. Mussolini hoče prijateljstva s sosedom, ker tisto tudi Ninčič želi.

In tako je padla bomba!

Pretekli teden je dr. Momčilo Ninčič kar nenadoma odpotoval iz Beograda v Rim na pogovor z g. Mussolinijem, da si izmenjata misli o novostalem položaju v Zvezi narodov in v razvoju srednjeevropske politike sploh radi vstopa Nemčije v mednarodni zbor v Zenevi.

Ninčič je torej prišel v Rim, kjer ga je vsa rimska javnost toplo pozdravila in pela slavospeve njegovi bistroumni in dalekovidni politiki.

Oba državnika sta imela več daljših konferenc v toku katerih sta ugotovila popolno istovetnost obeh prijateljskih držav in sicer vpogled vsih problemov, ki stopajo v ospredje radi že omenjenih dejstev.

Česopisi poročajo, da sta državnika sklenila za vsako ceno ubraniti združitev Avstrije z Nemčijo. To je pa prva in najbolj vroča želja Nemcev, ki bi združeni v eno samo veliko enoto, začeli s svojo pangermansko propagando in s svojim prodiranjem proti jugu.

Natančnejšega pa ni danes še mogoče poročati ker je še vse povito v gost pajčolan, katerega nista strgala raz obraz oba zun. ministra v svojih razgovorih in niti ni tega obrazložilo uradno poročilo o sestanku.

Bomo videli kaj bodočnost prinese, v poročilih Ninčiča pred skupščino v Beogradu in onem Mussolinija bo gotovo več jasnosti. Bilo bi brezplodno poročati o vseh mislih in željah, ki jih je v svetovnem časopisju, ker člankarji presojajo vsak iz svojega stališča uspehe in tudi cilje novih zvez.

Z odhodom Ninčiča v Pariz na obiske k zunanemu ministru Francie se pa že kažejo obrisi bodočih meddržavnih zvez. Francija in Jugoslavija sta veliki zaveznici in to dejstvo je bilo že zadosten povod, da Ninčič obvesti Brianda o rimskih pogovorih in zaključkih.

Vse kaže pa, da takozvani »lokarnski

duh» ni zadosten za garancijo miru in da tudi Zveza Narodov ni edini kraj, kjer se mir kuje in ustvarja brez drugih faktorjev.

Slej ko prej sloni mir na dobrih in junaških armadah ter v popolni opremi in pripravljenosti. Latinski pregovor: si vis pacem, para bellum» (če hočeš mir, pripravljaj vojno) je danes ravno tako veljaven kot v starih časih.

Medsebojne zveze (brambne in napadalne) zmanjšujejo ugled Zveze narodov in le pripravljajo tla bližnjim in oddaljenim vojnem, ki jih bo še treba vojevati. Za to se pa države ne prestano oborožujejo.

da se bodo v tem slučaju pač morali Nemci odreči slovenske Koroške, nakar so, če po raznih znamenjih sodimo, ti že tudi pričeli misliti. Znana je naklonjenost Jugoslovenov napram Italijanom, ki so jim med svetovno vojno tudi dejansko pomagali pri skupnem razrušenju tiranske Avstrije; to pa ne more prepričati, da ne bi Jugosloveni imeli v tako važnem vprašanju, kakor je »Anschluss» drugo mišljenje nego Italijani, ker so pač interesi različni.

V notranji politiki je nastopila sedaj začasno perioda skupščinskega dela okoli proračuna, ki je bil v generalni proračunski debati sprejet s 162 proti 71 glasovom. Boj okoli proračuna je zelo hud, vendar spričo sedanje absolutne večine vladinih grup ne zaležejo dosti prigovori opozicije, ki je na splošno še dokaj lojalna.

Važnejše izpremembe pa bodo gotovo nastopile takoj po sprejetju proračuna, ko bo sedanja vladna kombinacija gotovo preobrazena in rekonstruirana na način, ki ga še ni mogoče jasno predvidevati.

Pretekli dnevi je izšel tudi načrt enotnega davčnega zakona za celo državo, po katerem se bodo plačevali direktni davki od donosa zemljišč, zgradb, podjetij, obrti in poklicev, od rent in dobičkov podjetij, ki polagajo javne račune. Gotovo pa je že sedaj, da bo ta osnutek pred sprejemom še znatno izpremenjen. Pomeni pa velik korak naprejek izenačenju davkov, ki je bilo že tako zelo potrebno v gospodarskem in nacionalno-državnem interesu.

V slovenskem predelu Jugoslavije je povzročila to pot največ skrbi in dela Trboveljska premogokopna družba, ki na naravnost nezasišan način zatira in reducira v tisočih svoje delavstvo. Proti njej nastopajo osobito odločno jugoslovenski nacionalisti, ki so pričeli zadnje čase postajati zopet zelo berbeni na vseh poljih. Za njimi je nastopila tudi vsa ostala javnost, ki enodušno obsoja zlapolno početje Trboveljske.

Precej pozornosti je vzbujala tudi aretacija Zore Berštinarjeve, poštarice v Litiji, ki je defraudirala vsega skupaj okoli 200.000 Din. Seveda bo za to primerno kaznovana. J. T.

Beda ruskih emigrantov

Znani norveški človekoljub Fridtjof Nansen priobčuje v listih apel na evropsko javnost, proseč pomoči za bedne ruske emigrante, ki žive v zelo siromašnih razmerah. Njegov poziv se glasi v izvlečku takole:

Ali so ljudje že popolnoma otopeli? Ali jim preseda, če slišijo govoriti o sili in potrebi? Prej je bilo dovolj, če je izbruhnil požar, če je nastal potres, ki je oropal nekoliko ljudi strehe; če pa je nastal ladjelom na morju in je poginilo par sto ljudi, so bili

vsi listi polni groze nad tem, kar se je pripetilo. Sedaj pa čujemo na pomoč klice tisočerihi in tisočerihi beguncem, ki žive razkropljeni po vseh deželah sveta. Nihče se ne gane, nihče se ne odzove. In vendar jih je med temi tisočerihi Rusi brez števila, ki trpe pomanjkanje vsake vrste.

Velik del Wranglove armade z ženami in otroci se je unaknil s Kriua v Carigrad. Na podlagi dogovora z bolgarsko vlado, se je dovolila 10 tisočem Rusov nastanitev na bolgarskem ozemlju. Od tega števila se jih je smelo pozneje vrniti kakih 7000 nazaj v Rusijo. Sedanja bolgarska vlada pa se je zbala, da so ostali na njenih tleh komunisti, ki bi lahko razvijali tako nevarno propagando. Pred časom se jih je radi tega moralo 250 vkrcati na neko ladjo, kjer je bilo prostora komaj za 50 oseb. Ladja je vozila v smeri proti Odesi. Ko je prišla na cilj, pa ni dovolila ruska vlada beguncem izkrcanja. Ladja se je morala vrniti na Črno morje. Toda kam je hotela? Ostalo ji ni nič drugega nego da izkrcala ljudi na turškem ozemlju. A tudi turške oblasti so zavrnile nesrečneže in tako so morali ljudje ostati na krovu.

Na povratku je zadela ladjo težka nesreča. Začela se je potapljati. Ljudje so začeli klicati na pomoč. Prišla je mimo neka angleška ladja, ki je pomagala spraviti Ruse na varno. Angleži so Turke opsovali ter jih naredili odgovorne za človeške žrtve. Šele potem so turške oblasti dovolile Rusom, da se naselijo na koščku zemlje blizu obale.

Na brzobjavno prošnjo beguncem za povratek v Rusijo, je odgovorila moskovska vlada negativno. Obenem je Moskva obdolžila bolgarsko vlado, da je ona kriva nesreče in neuspelega podjetja, ker je hotela izkrcati begunce na odprtem prostoru, kjer jih je vzdrževala ondodna evropsko-ameriška kolonija z milodari. Možeje in žene so ležali na goli zemlji, njihove postelje so bili kosi opeke, za zgled pa so imeli kamne. In v tem taborišču so se porajali otroci. Dnevna racija hrane teh nesrečnikov je obstojala iz koščka kruha in skope porejice juhe. Turška policija je zaplenila Rusom še njihovo poslednje imetje, gotovino, ki so imeli pri tebi.

Kaj torej sedaj? Bolgarska vlada je zabranila Rusom povratek na njeno ozemlje; Rusija jih ni hotela sprejeti; Turčija jim ni hotela dovoliti bivanja na svojih tleh. Podpora založnika Erichsena v Kodanju je jedva zadostala, da so ostali bedniki pri življenju. Pozneje je priskočila na pomoč ameriška organizacija »Near East Relief«, ki je prevzela preskrbo nesrečnikov, toda le pod pogojem, da bo vprašanje njihove usode kmalu rešeno.

Takšno je torej življenje ruskih beguncem. In v Evropi, izven domovine jih živi na stotisoče, da, cel milijon. Ogromna večina jih je brez zaslužka. Zaenkrat se razpravlja o načrtu, da bi nastala na ozemlju Južne Amerike posebna ruska kolonija. Komisija, ki so ji bile poverjene tozadevne pripravljalne naloge, je že pregledala teren in določila kar je potrebno. Upati je sedaj, da bo vprašanje ruskih beguncem na ta način končno javno rešeno, zadnja beseda v tej zadevi pa bo vsekakor izrečena na prihodnjem zasedanju Zveze narodov v Zenevi.

DROBNE NOVICE Z DEŽELE

Vzpored koncerta, ki ga priredi Pevsko in glasbeno društvo v Gorici v soboto 6. t. m. ob 21. uri in v nedeljo 7. t. m. ob 15. uri v Trgovskem domu: 1. Mozart: »Turška koračnica«, orkester; 2. a) St. Premrl: »Raj«, 1. Klemenčič: »Oj, poglejte, ptičke«, mešani zbor; 3. a) J. Pavčič: »Pastirica«, b) O. Dev: »Kanglica«, samospeva, poje gča. Marta Dominikova; 4. Frantini: »Minnetto«, orkester; 5. St. Premrl: a) »Pojdimo spat«, b) »Tri kaplje krvi«, ženski zbor z glasovirjem; 6. Puccini: Arija iz opere »Bohème«, poje gđc. Marta Dominikova; 7. a) Cezar Kjuj: »Dve roži«, b) E. Adamič: »Pusto je«, mešani zbor; 8. a) Smetana: sekstet iz opere »Prodana nevesta«, b) Ipavec: »Potpourri«, orkester; 9. St. Mokranjac: VII. rukovet (»More, izvor voda«), mešani zbor. — Cene prostora po 10, 7 in 5 lir, stojišča po 3 L.

LOKEV NA KRASU.

1. t. m. se je predstavil v Lokvi pri dosedanjem šolskem voditelju z dekretom šolskega skrbnika, neki g. Giacconone (?). Imenovan je za šolskega voditelja v Lokvi. On je odpuščen finançar; učiteljska pa ni nikjer videl, tako zatrjuje verodostojno poročilo.

IZ KOPRIVE NA KRASU.

»Mali List« z dne 26. februarja t. l. je prinesel notico pod naslovom »S Krasu«, ki je zadel koprivska dekleta v kar je vsakemu najdražje: blatil je njih čast in poštenje.

Če je kakšna izjema — izjem je vedno in povsod — naj dopisnik ne govori tako v splošno, ker me, po stena dekleta bomo znale energično zavrniti tako nizkotno sramotenje našega poštenega glasu, tako energično in krepko, da bo gosp. dopisniku zvenelo v ušesih; v stvari naše časti smo rahločutne, zato odločno braniti jo kar najbolj ljubosumno. Več koprivskih deklet.

DNEVNE NOVICE

POZIV SLOVENSKIM ŽENAM VOLILNIM UPRAVIČENKAM

Med našim ženstvom se je v naglici sestavil pripravljalni odbor, ki bo skrbel za pravočasni in pravilni vpis volilnih upravičenk v volilni imenik za Trst in okolico.

Pozivamo vse one naše žene in dekleta, ki so že ali bodo izpolnile 25. leto do konca maja 1926 in ki znajo pisati in čitati, naj se zglasijo takoj v časnem uradu podpisanega odbora in sicer via S. Francesco 20. I. ali Torre bianca 39, od 9—1 in 3—7.

Ker pteče rok za priglasitev že 8. tega meseca, toplo priporočamo našim ženam, naj se takoj javijo.

Vdove in matere padlih vojakov imajo vse volilno pravico, zato je njihova dolžnost, da se pobrigajo za pravočasni vpis in naj se v to svrhu takoj zglasijo pri svoji organizaciji.

PRIPRAVLJALNI VOLILNI ODBOR.

D'Annunzio je gospodar Sneznika

Nekdanji avstrijski dvorni princ Schönburg-Waldenburg, ki ima ogromna zemljišča ob Snezniku, je šel v Rim in ponudil pesniku D'Annunziju vrh Sneznika v dar. Princ že ve, da mu bo — obrestovalo...

Smrt...

Koščena žena žanje... Padajo, obnemogli in strti od življenjskega boja.

V pondeljek je umrl v Črnekalu zvečer mlad in nadebuden učitelj Slavoj Makarovič. Rojen v Materiji, je služboval v Pasjaku, kjer je v svojem mladeniškem zanosu iz niča ustvaril prosvetno društvo in izučil tamburaški zbor.

Mlad in navdušen je posvetil vse svoje sile narodu, čigar sin je bil. Podlegel je zavratni boleznii, ki mu je pritisnila na čelo pečat: memento mori...

Pogreb se je vršil včeraj v Črnekalu ob veliki udeležbi ljudstva, ki je mladega učitelja ljubilo.

Zvezo učiteljskih društev je zastopal njen strokovni tajnik gosp. Pahor Jože. Udeležil se ga je tudi g. Ivan Stari.

Mladi udoveli njegovi družici naše iskreno sožalje.

V najlepši moški dobi je umrl v terek v Trstu dobroznani gospod Angel Dekleva. Bil je iz ugledne in znane vipavske družine Deklevovih. Kdo ga ni poznal! Bil je dobrodušen in zaveden Slovenec. Njegova smrt je vzbudila globoko sočutje v tržaški družbi.

Pogreb se je vršil ob veliki udeležbi včeraj izpred hiše žalosti, v ulici Coroneo št. 1, na pokopališču sv. Ane.

Smrt, zakaj žanješ in ne izbiraš? Svarilo vsem našim mlekarom po Gorah!

Ugodna cena masla je nagnila veliko večino naših številnih mlekarov po Gorah da so tekem cele zime pridelovale samo maslo.

Vnovčiti so pa skušale pridelano maslo na različne načine in po raznih potéh. Nekaterim se je posrečilo napraviti ugodno pogodbo za celo zimsko sezono, druge pa so napravile pogodbo za oddajo

masla po tržnih, vsakodnevnih cenah. Nekatero so dobile naravnost neposredne odjemalce, druge pa so naletele na posrednike v kupčiji z maslom. Po št. viško-gorski planoti in kobariški okolici je hodil nek Zotti iz Tržišča. Ponujal je višjo ceno kot drugi trgovci. Ljudje so mu nasedli in prepustili njemu po več kvintalov masla. Prvo pošiljatev je plačal točno. Ta čas je pa cena pri maslu malce popustila, mož najbrže njima ni beliča lastnega premoženja in ni mogel po pogojeni ceni oddati masla. Maslo je ostalo in Zotti se ni več prikazal. Samo par vasem libušenske fare je ostalo za kakih 30.000 lir blaga, katerega morajo sedaj prodajati za slepo ceno.

Radi tega opozarjamo vse naše mlekarne, da ne sklepajo pogodb z ljudmi, o katerih ne vedó da morejo jamčiti s svojim premoženjem za neizpolnitev sklenjenih pogodb. O vsakem takem tujem prekupcu z maslom se morajo pripraviti o njegovem premoženjskem stanju predno sklenejo z njim pogodbo.

Izgubljeno...

Reven delavec je vso svojo težko prislužno plačo 600 lir v bankovcih po 50 lir in nekaj listin zgubil 1. marca zjutraj ob 7. uri na poti iz pekarnje Campo Belvedere do centralnega kolodvora. Pošten najditelj je naprošen, da jih prinese v naše uredništvo proti primerni nagradi.

Jugoslovenska pisma

II.

Pot dr. Ninčiča v Rim - Združenje Avstrije z Nemčijo - Generalna debata o proračunu končana - Nove kombinacije - Enotni davčni zakon - Redukcije pri T. P. D. - Defraudacija v Litiji

Največjo pozornost je na vsak način vzbujala pretekli teden ne-nadna pot našega zunanjega ministra dr. Ninčiča v Rim, ki je odpotoval s svojim osebnim tajnikom in načelnikom kabineta Vučkovičem na povabilo ministrskega predsednika Mussolinija. Namen poseta je sicer spričo velike molčečnosti obeh faktorjev precej neznan, čeprav trdi oficijelni komentar, da se je razgovarjalo o stanju, nastalem v Evropi po lokarnskem dogovoru in o kandidaturi dr. Ninčiča pri Zvezi narodov. Gotovo je pa, da je ta oficijelni komentar samo plašč, pod katerim so se vršili vse drugi razgovori, kakor jih navaja poročilo. V prvi vrsti pa se je obravnavalo vprašanje združitve Nemške Avstrije z Nemčijo v bodočo Veliko Nemčijo.

Pri tem vprašanju pa je mišljenje skoro celokupne jugoslovenske javnosti povsem različno od onega, ki ga je zastopal g. dr. Ninčič in posebno pa še predsednik Mussolini. Dočim stojita ta dva na stališču, da je treba sploh prepričati združenje Avstrije z njeno tovariško Nemčijo, pa menijo ti jugoslovenski krogi, da temu ni tako in da imajo Nemci naravno pravico udruženja v eno državo na podlagi samoodločbe narodov. To svoje stališče najavljajo povsem javno in odkrito s pripombo,

JUBILAR A. C. DANILO.

Rojen je bil 15. julija 1858 v Ljubljani, star je torej 68 let, letos praznuje 50 letnico svojega igralskega delovanja.

Neukrotno, ljubeznivo lahkomišelnost igralsko kri je menda podedoval po očetu. Že kot realec II. razreda je sodeloval pri predstavah, ki jih je prirejal na svojem stanovanju dijak Staufer, seveda le nemški tedanji repertoar, ker slovenskih iger niso imeli. Igrati so se učili dijaki z gledanjem slovenskih in nemških predstav v ljubljanskem starem gledališču. Tudi Tonček Cerar je stal večer za večerom na galeriji, gledal z očmi in ušesi in se učil. Nato je na Zabjaku statiral, markiral ljudstvo in vojsko, delal burjo in grom ter igral epizode. In igral je tako vztrajno, da je zaigral — realko.

Mati je obupala nad Tonetom «faliranim študentom». Kaj bi, za božjo voljo, s pregrešnim komedijantarstvom? Niti neslanega kropa si ne zasluži! In določila ga je za — čevljarja. Tonček se je udal materini zahtevi ter se posvetil umetnosti šila, drete in kopita. In postal je sčasoma v svoji vsega spoštovanja vredni in sila koristni obrti prvi mojster ljubljanski.

Pa Anton Cerar se ni izneveril muzam in je komedijantil dalje. Pri neki dijaški predstavi je opazil njegov naravni igralski talent novinar Viktor Eržen, prevajalec repertoarja za slov. gledališče. Eržen je opozoril na Cerarja takratnega režiserja slovenskega gledališča Jos. Geclja, pesnik Jos. Cimperman mu je s svojo posetnico ugladil pot in nekaj dni nato je bil 19-letni, kot živo srebro nemirni čevljarček že na skušnji. Tu je začela tudi njegova karijera. Opustil je popolnoma svojo obrt ter se posvetil igranju. Seveda kot igralcu se mu ni dobro godilo, a ljubezen do gledališča je premagala vse. V krizah je ostal vedno hladen. Umetnik na odru je ostal tudi umetnik življenja. Vsaj humorja ni izgubil nikoli, ni javkal ni nikdar.

Ob njegovi 50-letnici tudi mi, Slovenci v Italiji, ki smo ga videli, se spominjamo znoja in boja, vzorov in razočaranj preteklosti ter smo v obudovanju njegove vztrajnosti zaprsegli:

Posnemali Te bomo na žilavosti pri našem napredovanju na polju umetnosti in kulture sploh!

Češki skladatelj František Škroup, ki je uglasbil pesem «Kje dom je moj?». Pesem je postala češkoslovaška narodna himna ter jo prepevajo vsi Slovani.

Najvišja pečina Severne Amerike, katero zelo radi obiskujejo izletniki, d'as tem pokažejo svoj pogum. Mnogo jih pa zleze na to nevarno pečino, ki je visoka čez 3000 čevljev, tudi zato, da si končajo svoje življenje na popolnoma gotov način s skokom v globino.

Ste-li naročeni na „Novice“?

PODLISTEK

Slava predvojnih četnikov

15. 2. t. l. se je vršila v Beogradu slava Udruženja predvojnih četnikov, ki so četovali do leta 1912., onih pravih četnikov, ki so bili že pred dvema desetletjema glasniki današnje svobode in edinstva troimenega jugosloven. naroda. Naj pripomnim, da je to Udruženje popolnoma nestransko in z nobenim drugim četniškim udruženjem v zvezi.

Slava in zabava se je vršila v prostorih hotela Imperiala, prisostvovali pa so ji vsi, ki predstavljajo naš predvojni idealizem, vsi, ki še živijo v atmosferi onega predvojnega patriotizma, ki sta mu bila najvišji in edini cilj: Ujedinjenje naroda in njegova srečna bodočnost. Po obredu sečenja kolača je predsednik Udruženja, šef gorskega štaba, polkovnik Alimpije Marjanović, s kratkim nagovorom pozdravil goste in prebral seznam padlih vojvod, četnikov

in številnih nacionalnih delavcev. S posebno toplimi besedami se je spominjal vojvod Vuka, Tankosića in Babunškega, velikih sinov srbskega naroda. Navzoči so navdušeno vzkliknili trikratni: Slava jim! Stari beograjski prota Nikola Božić je imel pri tej priliki krasen govor, v katerim je izrekel tudi sledeče značilne besede: «Nedavno je bilo izpregovorjeno, da znajo Srbi samo umirati. Znali so in znajo umirati, res je to, toda nikdar niso umirali za svoje osebne interese, temveč vedno za one okoli sebe, za svoje brate in svojce. Krvavo so branili zemljo, če pa bo potreba, jo bodo vnovič branili do poslednje kaplje krvi!»

Anta Todorović, učitelj iz Prizrena, eden izmed ustanoviteljev četniške organizacije, je nato očrtal v par potezah delo četnikov od začetka do l. 1913. Njegova izvajanja so bila izredno zanimiva in so pokazala, da so tvorili četniki svoječasnno takorekoč državo v državi. Tri znamenite zgodovinske letnice je treba zabeležiti: 1804., 1904. in 1914. Leta 1804. je počila

prva puška v kršni Šumadiji, osrčju srbskega naroda. Od nikoder še niso prihajali takrat žarki svobode, niti upanje na pomoč. Uspeh je bil zato le delen. Ustanovljena je bila le okrnjena Srbija, dogodek pa je bil važen posebno radi tega, ker je takratna vstaja ustvarila naš Pijemont. L. 1904. je bila ustanovljena organizacija četnikov. Bilo je to ravno 100 let, odkar so počile prve vstaške puške v Šumadiji. Neposredni povod za ustanovitev organizacije četnikov pa je bil obupni položaj Srbov v Macedoniji. Prve organizacije so bile ustanovljene v Skoplju in Bitolju in je bilo njih geslo: Raje smrt, kakor suženjstvo. Četniki so bili boj na tri strani: proti Turčiji, proti bolgarskim organizacijam in proti objestnim Arnavtom. Obrnili so se na beograjsko vladu s posebnimi predlogi, ki jim je nato obljubila vso moralno in materijelno pomoč.

Organizacija se je krepko razvijala ni postala kmalu država v državi. Vojni minister kraljevine Srbije je skrbel četnikom za

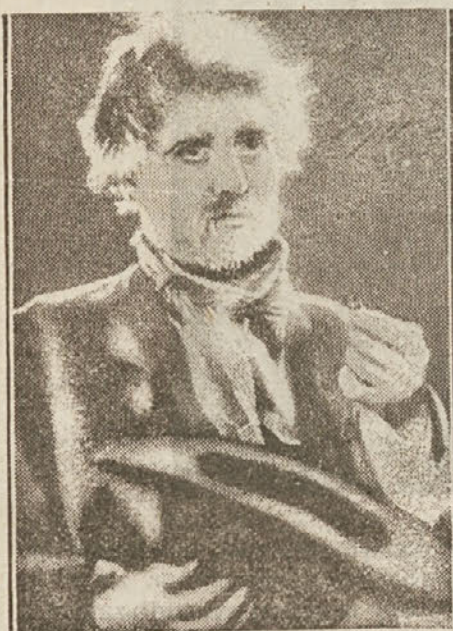
orožje. Pisma so se prenašala v raztrganih čevljih, v konjskih sedlih, v ženskih laseh itd. Organizacija je izdala zakon: Noben Srbin ne sme tožiti brata Srba turškemu sodišču, temveč le sodišču organizacije, ki je obstajalo iz prve instance, apelacije in kasacije. Prvo instanco je tvoril mestni odbor v dotičnem kraju, apelacija je bila četa, kasacija pa srezki revolucionarni odbor. Za prvi prestopok je bilo določenih 25 batin, za drugi kroglja v glavo. Noben Srb tudi ni smel pri Nesrbu kupiti niti za paro blaga. Kazen za prvi prestopok v tem oziru je bila zlata lira (23 Din), za drugi 25 batin, za tretji kroglja v glavo. Uspeh je bil seveda absoluten. Vera je morala biti vedno v službi Nacije in nikdar obratno. Organizacija je tudi skrbela za izboljšanje higijenskih razmer in vzgojo ljudi v čistoči, čeprav je stala na stališču, da se oni, ki se ne zmenijo za smrt, ne zmenijo niti za zdravje. Invalidi četnikov in njihove rodbine so bili mnogo bolj preskrbljeni kakor sedaj. Kdor je

Vzorno urejen Dečji dom za negovanje in vzgajanje revnih otrok, kakršnega imamo po zaslugi Slovenk tudi v Ljubljani

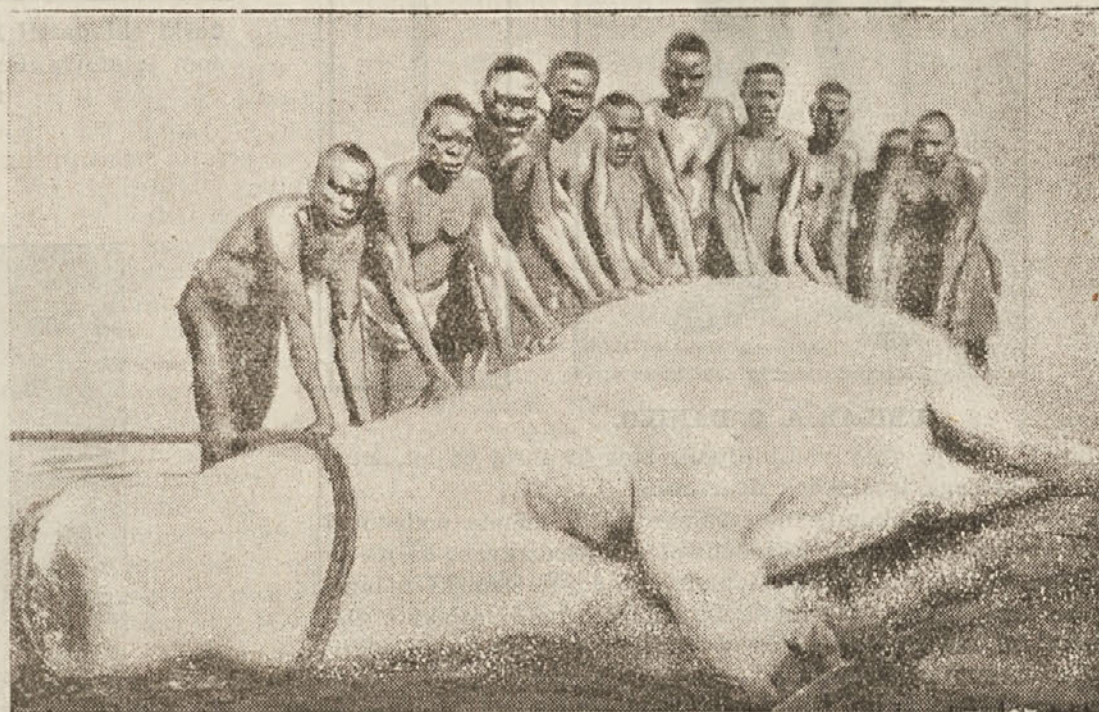
Zdravniški jubilej dr. a Edvarda Šavnik.

Dne 25. februarja 1876 je postal Kranjčan Edvard Šavnik na graškem vseučilišču doktor zdravilstva. Prakticiral je v Ljubljani, bil nato zdravnik v Laškem pri Celju, potem se je udeležil vojne v Bosni proti Turkom kot vojaški nadzdravnik ter se od leta 1879 nastanil v Kranju. Tam je ostal doslej. Kot višji okrajni zdravnik je šel pred dvema letoma v pokoj, a izvršuje še vedno privatno prakso. Dr. Šavnika dobro pozna ves kranjski okraj kot dobrega, plemenitega moža in zdravnika. Za Čitalnico, Sokola, gasilsko društvo in pa revne naše dijake je deloval požrtvalno vse življenje.

Igralska umetnost v maskiranju.

Liana Haid je lepa mlada igralka, ki igra za kina. Kako se ta krasna ženska zna maskirati v starca-berača, kaže ta naša slika.

Povodnji konj, poleg slona največja žival vročih krajev, živi posebno v Nilu, iz zgodb sv. pisma vsakemu znani egiptovski reki, kamor so vrgli malega Mojzesa. V jezi je ogromna žival človeku nevarna, ker svojega sovražnika neusmiljeno pomandira. Kljub svojemu zalitemu in neokretnemu telesu je povodnji konj zelo hiter, da mu je težko uiti.

Najgrša žena

V New Yorku je bila ta pust razpisana tekma, originalna tekma in bogato darilo se je obetalo oni ženski, ki jo bo veččlansko razsodništvo proglasilo za najgršo. Neverjetno mnogo članic «depega spola» se je udeležilo te tekme, za katero je vladalo po mestu veliko zanimanje. Po večurnem študiranju, v razsodišču so bili tudi umetniki, slikarji, se je prisodila nagrada gospodični Williams, ki je bila pa tudi v resnici tako grda, da ji blagajnik razsodišča skoraj ni utegnil izročiti denarja, ko se ji je približal. Nagrada je znašala par tisoč dolarjev. Dobil se je pa koj mladenič, ki ji je ponudil (oziroma njenim tisočakom) roko in srce. A obdarovana

gospodična Williams je odgovorila: «Hvala, sem že zaročena!»

Stara krenina

V neki vasi blizu Rige je umrl te dneve kmet Tretici v starosti 138 let. V svojem življenju se je trikrat poročil. Zadnje ženo je peljal pred oltar, ko je imel 98 let. Zapušča hčerko-edinico, ki ima pa tudi že 100 let. Ta hči je bivala ves čas pri svojem očetu in mu tudi gospodinjala. Do zadnjega časa si je ohranil starček izreden spomin in je kaj rad pripovedoval zanimivosti in podrobnosti o vojni Napoleonovi na Ruskem l. 1812.

padel, mu je morala občina obdelovati posestvo toliko časa, dokler niso dorasli njegovi otroci. Noben turški aga ni smel priti na čifluk. Kdor se je drznil zahtevati desetino, je zgubil glavo. Tako je bilo omogočeno, da je mogel srbski kmet nemoteno uživati sadove svojega dela. Tudi za izboljšanje prometa so skrbeli četniki. Vojvoda Vuk je dal tik pred izbruhom balkanske vojne potom kuluka izdelati cesto na Kozjek, ki je potem služila za prevoz topov srbske vojske. Duše organizacije so bili učitelji in profesorji, ki so skrbeli, da so srbski otroci v neodrešenih srbskih pokrajinah posečali samo srbske šole. V kakem duhu so vzgajali mladino, ki je dorasla potem za izvršitev velika dela ujedinjenja, izpričuje sledeči dogodek: Vojvoda Skopljače je nekoč s svojo četo vprašal 13-letnega pastirja, kje je sovražnik, da ga napade. Pastir pa je sam vzel takoj puško v roke in streljajoč zapel: «Da-li se nadaš sultane, prolet komite da dodje!»

Ta žar je rodil tudi Gavriila Prin-

cipa, nesmrtnega junaka, ki je izpalil l. 1914. tretji usodepolni strel, ki je prinesel svobodo tudi bratom onstran Save. Anta Todorović je zaključil svoje poročilo o četniški zgodovini s sledečim značilnim izrekom: «Ta doba je podobna znamenju svetega križa. Šumadija je rekla leta 1804.: V ime oca! Južna Srbija leta 1904.: V ime sina! Prečanski kraji pa leta 1914.: V ime Sv. Duha! Manjka še: Amen!» Viharno ploskanje je pozdravilo izvajanje govornika. Po njegovem govoru je pevski zbor četnikov zapel četaško pesem, komita Moša pa omiljeno pesem «Mačedonijo».

Topliška ustaja vojvode Pečanca

V težkih vojnih prilikah, pod velikim pritiskom okupacije, z železno hrabrostjo, ki jej ni primere se je narod tega kraja vzdignil, prijel za puško, boril se, padal in zmagoval, da vsaj začasno in vsaj samo del svoje domovine očisti od sovražnika.

V začetku februarja, 1917. sestali so se vsi trije že obstoječi komitski odredi (oddelki): centralni, z vojvodom Pečancom na čelu; Ibarsko-kopaniški, z vojvodom Kostom Vojinovičem in Jablaniški s kapetanom Milinkom Vlahovičem v vasi Obilič. V hiši Milutina Dragovića je bil v tri-dnevni seji izdelan podroben načrt in določeno intenzivno organiziranje. Stvorjena še dva nova odreda: Pirotski z vojvodo Jovanom Radovičem in Krajinski z vojvodo Taško Vlahovičem. Novi odredi so prešli Moravo in odšli v odredne kraje, da izvrše organizacijo. Dogovorjen znak za ustajo, izpostavljanje zvez in vse predvidene možnosti. Iz Obilića je bilo izhodišče v vse smeri, da se razširi organizacija.

Že v sredini februarja se je sprijel vojvoda Vojinović z Bolgari pri Koršumlji ter jo zavzel. Borba je bila ogorčena in je bilo precejšnjih žrtev na obeh straneh. S tem spopadom pa je bil že predrugačen ves načrt za ustajo in zato tudi znatno oslavljen.

Ustaši so zavzeli tudi Prokoplje, Medvedje, Lebane itd. ter prodirali proti Nišu, kjer so jih pa ustavile topovske granate. Mejo je tvorila Morava. Borba se je bila pod najtežjimi okoliščinami.

Dve bolgarski diviziji, ena nemška in ena avstrijska, s topništvom, strojniciami in zrakoplovi so prišle v akcijo ter udušile upor le z velikim trudom.

Po dvemesečni borbi so ustaši zapustili osvojeno zemljo in se umaknili na planine, da od tam nadaljujejo gerilja vojna do konca osvobojenja.

Kosto Pečanca je francoski zrakoplov prenesel iz solunske fronte v notranjenost Srbije, kjer je organiziral to ustajo, seveda z doma ostalimi starci, ženskami in otroci, skupno približno kakšnih 40.000 ustašev.

Lepšega vzgleda nacionalnega junaštva je pač težko najti v zgodovini. Heroji so izjavili, da bodo srečni, ako bodo mogli vzdati svoje kosti v temelje velike Jugoslavije.

IZ IDRIJE.

Nesreča v rudniku.

Na pustni torek se je ponesrečil v rudniku jamski nadpaznik g. Seljak. Pri svojem obhodu je padel v neki globelji na 2. polju, pri čemur si je poškodoval eno nogo. Prenesti so ga morali 4 rudarji iz jame v njegovo stanovalnico.

Ker je poškodba nepredvideno težka, bo zadostiti predpisom rudarskih policijskih oblastev, t. j. priti bo morala komisija od rudarskega revirnega urada ter na licu mesta preiskati vzrok nesreče. Ugotoviti bo morala na prvem mestu tudi dejstvo, da je ponesrečenec 62 letni, sivi in vpognjeni starček, ki bi ga bili morali že vpokojiti in ga tako obvarovati podobnih nesreč. Saj vendar ne živimo v predpotopnih časih, da bo kljuboval viharjem življenja rudar Metuzalem 900 let.

Nova doba nam je tudi v tem pogledu prinesla kaj drastične slike, ko gledamo vpognjene starčke krevljati v službe, medtem ko so se ravno oni borili v svoji mladosti za 35 letno službeno dobo. Ali bi ne bilo tudi njim priporočati malce oddiha pred njihovo smrtjo in prepustiti z ozirom na njih pokojnino, borbo za obstanek mladim ki jih v Idriji kar mrgoli.

Vrtnarskemu in sadjarskemu društvu v Idriji dospejo te dni umetna gnojila kakor superfosfat za travniško pomladno gnojenje ter vseh vrst vrtnih gnojil, t. j. za zelenjad (solata, radič, zelje itd.), za stročnice (grah, fižol, bob, detelja itd.) in za gomoljate rastline (krompir, pesa itd.).

Ker po vrtilih navadno ne primanjkuje humusa in apna, so ta gnojila sestavljena kakor že potrebuje ena ali druga vrsta več ali manj najvažnejših redilnih snovi t. j. dušika, fosforove kisline in kalija. Vsa ta gnojila prav toplo priporočamo ker se dobavljajo od naših domačih gospodarskih organizacij (trž. kmet. družbe).

Društvo ima tudi zelo dobra zanesljiva erfurtska semena. Na jesen bo društvo razpolagalo iz svoje drevesnice s precejšnjo množino sadnih drevesc, za naš pas zelo primerne jabolčne vrste Baumannova reneta in Jakob Lebel. So to iz pomološkega vidika priporočljiva jabolka, toliko glede zlahčnosti kolikor glede trpežnosti. Cepiči so dobavljeni iz kmet šole na Grmu.

Ker je želeli zboljšanja našim sadnim vrtnom, bi priporočali nekoliko več zanimanja za društvo s strani kmetovalcev in posestnikov, tudi okoličanov, ker društvo ima obseg «za idrijski sodni okraj».

IZ ČRNEGA KALA.

Zavednost in zrelost naroda se pozna v tem, da podpira z vsemi svojimi močmi tiste organizacije, ki strežejo za gospodarski, kulturni in politični napredek. Naš narod se — hvala Bogu — zaveda v polni meri te dolžnosti. Tako je prodrlo do najpriprostejšega kmetiča zanimanje za onc organizacijo, ki nudi tisočerm otrokom vzgojo v materinem jeziku. Pri veselem omizju da ne bi pust vse požrl in zaplesal so se v Črnem kalu spomnili zavedni možje in mladeniči Šol. društva in zbrali lepo vsoto 83 L. In sicer so darovali gg. N. S. 30 L. M. P. 10 L. Jos. Andrijašič št. 1 L. 10; Po 5 L. so darovali And. B., Ivan Stare, Franc Stare in And. Semec Ivan Stare (vančan) 7 L., Benedik Čah in Jos. Semec št. 8 po 2 L.; Gabrijel Barut in Jos. Pečar po 1 L.

Presična hvala vsem darovalcem osobito nabiratelju g. And. Bažen.

IZ MAČKOVELJ.

Podpisani izjavlja na dopis, ki je bil objavljen v «Novicah» z dne 25. febr. t. l. pod gornjim naslovom, da vse trditve glede pok. Lovrenca Tul so popolnoma zlagane. O mrtvih naj se govori le dobro in jaz se klanjam pred veličanstvom Smrti, a ko je poročilo tako tendenciozno pisano stavi samo to vprašanje: Zakaj sem bil pokojniku imenovan za varuha? Jaz se strinjam z piscem v toliko, da voščim pokojniku večni mir in pokoj njegovi duši, ki ga je zares bila potrebna, drugače pa svetujem dopisniku, naj se v bodoče bolje informira. Njegove «domneve» napravijo lahko res kakšno neprijetnost.

Mačkovelje — Ulica, 50, dne 1. marca 1926. Peter Parovel.

Op. ur.: Nasedli smo brezvestnemu dopisniku, ki je izrabil našo dobro vero in porabil priliko smrti pok. Lovrenca Tul, da je lahko grdo pisal o svojem bližnjem. Pfuj! Ta dopisnik naj nikoli več ne poskuša spraviti ene vrstice v naš list. Go-

spoda Petra Parovela pa prosimo, da oprostí, ker smo mislili, da dopisnik, ki nam je že večkrat poslal resnične dopise, tudi takrat ostaja v mejah poštenja.

Gospodarske novice

KMETIJSKI POUK.

Odbiranje praset za pleme.

Ce hočemo naši prašičjereji pomagati, je treba pred vsem skrbeti, da imamo dobre plemenske živali, dobre mrjasece in dobre svinje. Naša prašičjereja je danes že toliko razvita, da si lahko pomagamo sami do dobrih plemenskih živali. Treba le, da jih skrbno odbiramo in poiščemo pri dobrih prašičjerejih.

Na to stran se pri nas žal premalo stori in tudi premalo skrbi. Organizacije za to ni prav nobene. Svoj čas smo imeli po deželi nekaj prašičjerejskih zavodov in postaj. Med vojno in po vojni je vse to minilo. Danes pride človek v zadrego, če treba komu svetovati, kam naj se človek obrne zaradi plemenskih praset.

To je velika hiba, ki močno zadržuje nadaljnji razvoj naše prašičjereje. Po prašičjerejskih krajih smo navezani na ondodne prešičje sejmove, da tam izbiramo. To je seveda v toliko pomanjkljivo, ker ne vidimo svinj, ker kupujemo brez bližjega znanja roditeljev in sklepamo kupčije samo po tem, kar imamo pred očmi. Pri kupovanju plemenskih praset je važno, da vemo, kakega rodu so, kakšna in koliko stara je mati, iz katerega gnezda so mladiči (iz prvega ali poznejšega), kakšen je bil mrjasec itd.

Najbolje je, da kupujemo praseta na domu, dokler so še pri svinji. Tam se lahko o vsem potrebnem poučimo, o vrednosti, starosti in rodovitosti svinje itd.

Praseta za pleme naj se jemljejo načeloma iz drugega ali poznejšega gnezda, ker so taka praseta veliko bolj razvita in kakor nas uče izkušnje, tudi za pleme veliko bolj rodovitna in trdna. Nadalje kaže jemati praseta iz spomladnega gnezda, to pa zaradi tega, ker se nam taka praseta čez poletni čas veliko bolj razvijajo kakor pa jesenska praseta čez zimo. Za pleme naj se odbirajo zmeraj le razvita praseta, tedaj praseta, ki sesajo spredaj pri prvih (prsnih) seskih. Tukaj je največ mleka in taka praseta nam navadno najbolj uspevajo in najbolj rastejo.

Od mladice (prvesnic) pa ni jemati praset za pleme, razen v primeru, če so bile mladice močno razvite, kakor to opazujemo v svinjakih, kjer je vsa reja v skrbnih rokah in kjer mladice niso valile prezgodaj po plemenu, kakor je to pri nas po deželi žal že vse preveč v navadi. Če pripuščamo mlado svinjo prezgodaj, potem so tudi njeni mladiči slabotni in nesposobni za pleme. V ostalem morajo biti praseta, ki jih kupujemo za pleme, v vsakem pogledu krepko razvita, tako v prednjem kakor tudi v zadnjem delu života.

Razne vesti

IZKOPINE NA RUSKEM.

Kakor poročajo iz Moskve, so se izkopali v vaseh ob reki Oka, 110 km južno od Moskve, razni predmeti, ki pričajo o ruski kulturi četrtega in petega stoletja pred Kristusovim rojstvom. Dobile so se steklene zapestnice, železne puščice, koščeni glavniki, zemeljske votline s kamenitimi ognjišči. Istočasno so prišli pri izkopavanju na razvaline mesta Češilov, ki je svoj čas tekmovalo z Moskvo in ki je propadlo v dvanajstem stoletju.

NAJVEČJA KNJIŽNICA NA SVETU.

Ravnatelj javne knjižnice v Petrogradu je izjavil dopisniku moskovskega lista «Izvestja», ko se je vrnil s svojega potovanja, na katerem je obiskal mnogo knjižnic, da je petrograjska (oziroma sedaj «deningrajska») knjižnica, kar se tiče količine knjig, največja na svetu. Nič manj ko štiri milijoni dve sto petdeset tisoč zvezkov šteje petrograjska knjižnica. Pred vojno je bila na tretjem mestu in sta jo prekašali glede količine knjig samo nacionalni knjižnici v Londonu in Parizu.

Sovjeti bi radi vzpostavili staro Avstrijo!

Boljševiki so osnovali mednarodno revolucionarno organizacijo, katere cilj je, da bi razbila vse države, ki so nastale na razvalinah stare Avstro-Ogrske. Ta cilj je jasno razviden iz glasil, ki jih izdaja ta boljševiška organizacija na Dunaju. «Internationale Pressekorrespondenz» in «La Fédération Balkanique» — oba ta organa financirajo sovjeti — rujeta sistematično proti sedaj obstoječem stanju v Srednji Evropi in na Balkanu in delujeta predvsem na to, da bi razpadle Jugoslavija, Češkoslovaška in Rumunija. In če bi res razpadle te države, kaj potem? Kdor zasleduje to komunistično propagando, bi sodil, da je končni smoter te propagande ta, da bi na ruševinah uržav Male antante končno nastale sovjetske republike, ki bi na to vstopile v federativno zvezo z ruskimi sovjeti. Toda to mišljenje je napačno, kakor nas poučuje bivši sovjetski poslanik na Dunaju Adolf Joffe.

Ta sovjetski diplomat je namreč napisal v moskovski «Pravdi», ki je, kakor znano, glasilo sovjetske vlade, veleznačilen članek, ki izpričuje, da imajo boljševiki pač namen razrušiti takozvane nasledstvene države, ne mislijo pa na njih ruševinah zgraditi sovjetske republike, marveč — staro Avstro-Ogrsko. Joffe razpravlja v tem članku o situaciji sedanjega Avstrije. Pravi, da je položaj avstrijske republike silno težaven, povdarja, da triletno delovanje dr. Zimmermanna, komisarja «Zveze narodov», v Avstriji ni obrodilo nobenih sadov, in trdi, da ni imela sancijska akcija «Zveze narodov» prav nobenega uspeha. Avstrija je baje sedaj tam, kjer je bila pred leti. Hira in peša ter propada gospodar-

(Dalje na VI. strani.)

ZOBOZDRAVNIK
Dr. LOJZ KRAIGHER
specialist za zobe in usta
sprejema

v Gorici na Travniku št. 20
in
v AJDOVŠČINI (nasproti poštilnici)

Amerikanske žage
nemškega izvora kakor tudi
prave žirijske sekire, plan-
kače prodaja pod **garancijo**
JOSIP BRINŠEK
trgovec
Trnovo pri Il. Bistrici

Zobozdravnik
Dr. D. Sardoč
špecialist za ustne
in zobne bolezni
perfekcioniran na dunajski kliniki
ordinira
v TRSTU
Via Imbriani 16/L. (prej Via S. Giovanni)
od 9—12 in od 3—7 ure

Novo pogrebno podjetje
(NUOVA IMPRESA) - Trst, Corso V. E. III. 47 (pri trgu Goldoni)

Prevoz mrličev v tu- in inozemstvo. Vrši vsakorazredne pogrebe. Zaloga vseh mrtvaških predmetov (vsakovrstne krste, venci, sveče itd.) Nočna inspekcija v lastnih prostorih. Zaloga ul. Tesa 31, Tel. 14-02.

NA OBROKE! Novi dohodi tu- in inozemskega blaga. Obleke po meri, površniki, prvovrstna izdelava po najzmernejših cenah. - Delo solidno. - Najtočnejša postrežba.
Krojačnica Mario Zanardo
Trst — Corso Vittorio Emanuele III. šte. 26/1 — Trst

Odlikovana tovarna kisa
FRANC KRALJ
GORICA, ul. Cappuccini šte. 9

Edina tovarna kisa na Goriškem, ki izdeluje alkoholni kis po odredbah novega zakona od 15. oktobra 1925 št. 2033.

Valentin Blažina — Trst
delavnica pohištva
ulica Pier Paolo Vergiero 232 (vis-a-vis Zonca)

Izdeluje vsakovrstno pohištvo, navadne in fine spalne in jedilne sobe.
Cene zmerne. Solidna izdelava.

JAKOB BEVC - TRST

urarna in zlatarna
Trst - Campo S. Giacomo št. 5
Podružnica: S. M. Magdalena zg. št. 1
ZLATO kupuje v vsaki množini po najvišjih cenah
KRONE plačuje više kot vsi drugi
ZALOGA raznovrstnih ur in zlatenine

sko. In kako se naj to propadanje ustavi? Joffe je mnenja, da je za to edino sredstvo »vsaj gospodarska združitev Avstrije z onimi državami, ki so preje ž njo tvorile gospodarsko celoto.« To se pravi z drugimi besedami treba je zopet spraviti Čehoslovaško in Jugoslovane pod nemški in madžarski jarem ter vzpostaviti staro Avstro-Ogrsko.

Da bi torej avstrijska republika lahko živela staro parazitsko življenje, naj žrtvujeta svojo neodvisnost in svobodo predvsem Čehoslovaška in Jugoslavija, dve slovanski državi. In to mnenje zastopa diplomat največje slovanske države, ki bi morala biti kakor nekoč stara Rusija, zaščitnica in pokroviteljica vseh malih slovanskih držav! A danes hoče sovjetska Rusija uničiti dve slovanski državi, da omogoči življenje Avstriji, organizmu, ki je stoletja živel na stroške slovanskih narodov in jim pil kri in mozeg! Pa so še pri nas naivni ljudje, ki verujejo v preorientacijo boljševikov v slovanskem smislu! Trocki, pa Joffe in drugi sovjetski matadorji pač niso zastoj živeli na Dunaju!

Odgovorni urednik: JANKO RUNTIČ.

Lesni trgovec išče 40—50 vagonov hrastovih debel. — Stenović, Corso Vitt. Em. III, št. 11 — Trst.

Stavbno podjetje Terčelj, Ajdovščina-Vipava rabi 6 do 8 kamnosekov in tesarjev z mojstrom ter 60 do 80 zidarjev z mojstrom. Zglasiti se je pri zgradbi vipavskih vojašnic.

Semena, kmet. potrebščine

Tržaška kmetijska družba v Trstu, ulica Torre bianca št. 19, je ravnokar prejela iz Nemčije novo zalogo svežega in zajamčenega semena, kakor:

solate glavate (rice), Kraljice majnika, Ljubljanske ledenke, solatine; zgodnje majske repe (ravce), peteršilja, korenja, špinacije, zgodnjega in kasnega zelja, kolerabe, pora, zelene (šelina) paradiznike, paprike, zgodnjih in kasnih vrzot, graha, redkvice, kmrske pese itd.

TRŽAŠKA KMETIJSKA DRUŽBA ulica Torre bianca št. 19, Telefon 44-39.

Čebele

v kranjcih ali na vel. okvirjih kupim. — Ponedelje z navedbo cene na upravništvo „Novic“.

ŠEPETAVEC MARIJA IDRIJA

priporoča cenjenemu občinstvu svojo zalogo prisnega vipavskega in istrskega vina. Dobra domača kuhinja.

Razpolaga z dvoriščem za shrambo vozov in s hlevom za 30 glav živine.

Točna postrežba. Točna postrežba.

Josip Klun

trgovina porcelanastih predmetov TRST, ul. Mazzini 40, prej ul. Nuova SKLADIŠČA:

Piazza Scorcola št. 1 in v prosti luki skladišče št. 6, I. - Telefon 29-84. B. Velika izbira porcelana, gline, stekla emajliranih in aluminijastih kuhinjskih posod in bogata izbira

predmetov za poročna darila

Izključna prodaja cilindrov za luči št. 3, 3, 8, 11 na debeto za Trst, Furlanijo, Istro in Dalmacijo iz najčistejšega kristaliziranega stekla. Cilindri oviti v kartonastih škaflih mesto v slami. Cene brez vsake konkurence!!

Žepni koledar

VEDEŽ

za leto 1926

se dobiva po L 4.— pri založništvu v Knjižarni-papirnici Štoka d. z. o.

Trst, Via Milano 37.

V Gorici in pri vseh trgovcih na deželi.

Zobozdravniški ambulatorij v Trstu

ulica Sette Fontane 6

posluje ob delavnikih od 9—12 in od 15—19 ure.

Ljudske cene.

KLINIKA Dr. CICERO

POSTOJNA

Noiranje bolezni in operacije.

ŽARKI X

hitro zdravljenje jetičnega vnetja vršcev.

ZOBOZDRAVNIK

Dr. L. MERMOLJA

Špecialist za ustne in zobne bolezni.

Ordinira

v GORICI na Travniku 5. II. od 9. do 12. in od 3. do 5.

IVAN KERŽE

ima v lastni zalogi najraznovrstnejše kuhinjske in druge hišne potrebščine

Iz aluminija, steklovine, lesa, emajlirane prsti itd. CENE NIZKE. TRST, PIAZZA S. GIOVANNI št. 1

FARMACIA CASTELLANOVICH

„All' Alabarda“

TRIESTE, Via dei Giuliani 42

priporoča cenjenemu občinstvu sledeče specialitete:

Elizir China. Jako okusen - Vzbuja tečnost in je najbolje zdravilo proti želodčnim šibkostim in za rekonvalescenco. Steklenica L 6.—

Voda proti izpadanju lasi. Steklenica L 6.—

Sredstvo proti revmatizmu. Zajemčen vspeh. Popolno zunanje in notranje zdravljenje L 40. - Enomesečno zdravljenje.

Živinozdravniška sredstva.

Lekarna je preskrbljena z vsemi sredstvi proti živalskim boleznim.

Ljubljanska kreditna banka

Telefona: 5-18 : 22-98 Podružnica u Trstu: Via XXX Ottobre 11 Telefona 5-18 : 22-98.

BRZOJAVNI NASLOV: BANCALUBIANA

Podružnice;

Gorica, Brežice, Celje, Črnomelj, Kranj, Logatec, Maribor, Metković, N. Sad, Ptuj, Sarajevo, Split

Centrala v Ljubljani

Delniška glavnica in rezervni zaklad: 60.000.000 dinara.

Bavi se z vsemi bančnimi posli. - Sprejema vloge na vložne knjižice ter jih obrestuje z 4%, a vloge na tekoče račune z 4 1/2% netto. - Za odkaz vezanih vlog plača odstopke po dogovoru. - Izvršuje borzne naloge in daje v najem varnostne pušice (SAFES)

Blagajna je odprta od 9 1/2 do 12:50 in od 14 1/2 do 16 ure.

Čevljarnica Forcessin

Odlikovana na mednarodni razstavi v Genovi z „Diploma di gran premio“

TRST - Via Giuseppe Caprin št. 3 pri Sv. Jakobu - TRST

Kdor išče obuvalo cenó a vendar lepo, ta bo pomislil malo, ne kupil kar na slepo!

In šel bo k „FORCESSINU“, ki v Trstu vsem od kraja — ubožcu al' bogatinu — najbolje čevlje daje ...

Čevlji za delo L 48.—

Čevlji za delo L 48.—

MUNDLOS' šivalni stroji „Göricke“

dvokolesa, motorini „FIAM“ in belgijske puške se vdobe le pri

Josipu Kerševaniju

GORICA — Piazza Cavour 9 — GORICA

BUFET PRIMC

Trst, ulica XXX Ottobre 19, nasproti kavarne Commercio

Točim najbolje istrsko in vipavsko vino ter kraški teran. — Vedno sveže Dreherjevo pivo. Mrzla in gorka svinjina, sardine itd. — PGSTREŽBA TOČNA. Za obilen obisk se priporoča

Lastnik IVAN PRIMC.

ODLIKOVANA DESTILACIJA

TRST — F. ŽAGAR — TRST

ULICA S. FRANCESCO 18 — TELEFON 38-72

Zaloga domačih vin, istrske tropinovke, slivovke, brinjevca, ruma in vsakovrstnih likerjev.

Prva odlikov. tovarna in zaloga pohištva

Trvdka ustanovljena l. 1898. na Goriškem Trvdka ustanovlj na l. 1898.

Gorica, ul. Carducci 14 (pr. Gosposka ulica)

50 spalnih in jedilnih sob na izbero od najnavadnejših do najbolj luksurjoznih. - Cene zmerne. - Solidna izdelava. Lastno izdelano pohištvo od najboljših profesionistov.

ANTON BREŠČAK

GORICA, Via Carducci 14 (prej Gosposka ul.)